

T.C.
KAMU DENETÇİLİĞİ KURUMU
(OMBUDSMANLIK)

ŞİKAYET NO : 2016/1416
KARAR TARİHİ : 23/09/2016

RET KARARI

ŞİKAYETÇİ

:

ŞİKAYETÇİ VEKİLİ

:

ŞİKAYET EDİLEN İDARE

: Milli Kütüphane Başkanlığı

ŞİKAYETİN KONUSU

: 11 inci sınıf (lise) öğrencisi olan şikayetçinin, üniversite sınavlarına hazırlanmak için Milli Kütüphane"den yararlanma ve kendisi için bir giriş kartı düzenlenmesi talebi hakkındadır.

ŞİKAYET BAŞVURU TARİHİ : 23.3.2016

I. USÛL

A. Şikâyet Başvuru Süreci

1. Şikâyet başvurusu, Kurumumuza gönderilen ve 23/03/2016 tarih ve 3683 sayı ile kayıt altına sayı ile kayıt altına alınan şikâyet başvuru formu vasıtasıyla yapılmıştır. Şikâyet başvurusunun karara bağlanması için 28/3/2013 tarihli ve 28601 mükerrer sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Kamu Denetçiliği Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin 41 inci maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi ve İmza Yetkileri Yönergesinin 7 nci maddesinin birinci fıkrasının (e) bendi uyarınca, şikâyetin incelenmesine ve araştırılmasına geçilmiş olup 26/07/2016 tarihli Ret Kararı Önerisi ile Kamu Başdenetçisine sunulmuştur.

B. Ön İnceleme Süreci

2. Yapılan ön inceleme neticesinde, şikâyetçinin Kurumumuza yaptığı 02/02/2016 tarihli şikâyet başvurusu hakkında 18/02/2016 tarihli ve 2016/549 sayılı Gönderme Kararı verildiği ve idarece şikâyetçinin talebine ilişkin olumsuz cevap verilmesi üzerine şikâyetçinin Kurumumuza 23/03/2016 tarihinde tekrar başvuruda bulunduğu, dolayısıyla idari başvuru yollarının tüketildiği, ayrıca şikâyet konusunun Kurumumuzun görev alanına girdiği, şikâyetçinin menfaat ihlali koşulunu taşıdığı, şikâyetin süresinde yapıldığı ve diğer ön inceleme konularında da bir eksiklik olmadığı, bu nedenle şikâyetin incelenmesine ve araştırılmasına engel bir durumun bulunmadığı tespit edilmiştir.

II. OLAY VE OLGULAR

A. Şikâyetçinin Konu Hakkındaki Açıklamaları ve İddiaları

3. Şikâyetçi, başvurusunda özetle; 16 yaşında 11 inci sınıf (lise) öğrencisi olduğunu Milli Kütüphane'de sadece 12 nci sınıf (lise) öğrencileri ile lise mezunlarının kullanımına açık olan salondan

yararlanmak istediğini, bu salonda üniversite sınavına hazırlanmak istediğini ifade etmekte ve kendisi için bir giriş kartı düzenlenmesini talep etmektedir.

B. İdarenin Şikayete İlişkin Açıklamaları

4. Kurumumuzun 10/05/2016 tarihli ve sayılı yazısına istinaden, Milli Kütüphane Başkanlığı tarafından gönderilen 07/06/2016 tarihli ve sayılı yazıda özetle;

4.1. Kuruluş amaçları doğrultusunda Milli Kütüphaneden kimlerin yararlanabileceği 06/10/2010 tarih ve 27721 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren Milli Kütüphane Hizmetlerinden Yararlanılmasında Uygulanacak Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik ile belirlendiği,

4.2. Araştırma ve çalışma yapabilmek için yılın büyük bölümünde kapasitesinin üstünde talep gördükleri ve kapasitesinin üzerine çıkarak bu talepleri karşılamaya çalıştıkları, bu kapsamda 1160 kişi olan oturma kapasitesinin 2015 yılında açılan iki araştırma salonu ile birlikte 1400 kişiye çıkartıldığı,

4.3. Yine bu kapsamda 2015 yılında 88 oturma kapasiteli Piri Reis Araştırma Salonu yeniden düzenlenerek araştırma ve sınav çalışmalarında yardımcı olmak ve üniversite öncesinde Milli Kütüphane’yi tanıtmak amacıyla 12 nci sınıf öğrencilerine tahsis edildiği,

4.4. Şikayetçinin, üye kartı çıkarılarak Milli Kütüphane’den yararlanabilme koşullarını taşımadığı ve kendisi için bir ayrıcalık tanınması sorunlu bir durum oluşturacağı için bu yöndeki talebinin reddedildiğinin belirtildiği anlaşılmaktadır.

C. Olaylar

5. Şikayet başvurusu tarafından şikayet başvurusuna eklenen belgeler ile ilgili idare ile yapılan yazışmalar sonucunda elde edilen bilgi ve belgeler birlikte değerlendirildiğinde;

5.1. Başvuru tarihi itibarıyla 11 inci sınıf (lise) öğrencisi olan şikayetçi, Milli Kütüphaneden sadece 12 nci sınıf (lise) öğrencileri ile lise mezunlarının kullanımına açık olan salondan üniversite sınavına hazırlanmak amacıyla yararlanmak istediğini ifade ederek kendisi için bir giriş kartı düzenlenmesi talebiyle 02.02.2016 tarihinde Kurumumuza başvurduğu,

5.2. Başvurunun idari başvuru yolları tüketilmeden yapıldığı gerekçesiyle başvuru hakkında 18/02/2016 tarihli ve 2016/549 sayılı Gönderme Kararı verildiği,

5.3. Gönderme Kararına istinaden İdare tarafından şikayetçiye olumsuz cevap verilmesi üzerine, şikayetçinin 23/3/2016 tarihinde Kurumumuza tekrar başvuruda bulunduğu anlaşılmıştır.

D. Kamu Denetçisi Serpil ÇAKIN’ın İnceleme ve Araştırma Bulguları

6. Şikâyet konusuna ilişkin olarak Milli Kütüphane Başkanlığı’ndan bilgi ve belge talep edilmiş olup idarece verilen cevabi yazılarda belirtilen hususlara 4 nolu paragrafta yer verilmiştir.

III. HUKUKİ DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

A. İlgili Mevzuat

7. Anayasamızın “Dilekçe, bilgi edinme ve kamu denetçisine başvurma hakkı” başlıklı 74 üncü maddesinin üçüncü fıkrasında “Herkes, bilgi edinme ve kamu denetçisine başvurma hakkına

sahiptir.” hükmüne, **dördüncü fıkrasında** “Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına bağlı olarak kurulan Kamu Denetçiliği Kurumu idarenin işleyişiyle ilgili şikâyetleri inceler.” hükmü yer almaktadır.

8. Anayasamızın “Eğitim ve öğrenim hakkı ve ödevi” başlıklı 42 nci maddesinin birinci fıkrası “Kimse, eğitim ve öğrenim hakkından yoksun bırakılamaz” hükmüne **ikinci fıkrası ise** “Öğrenim hakkının kapsamı kanunla tespit edilir ve düzenlenir” hükmüne amirdir.

9. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi Ek Protokolün Eğitim Hakkı başlıklı 2 nci maddesinde hiç kimsenin eğitim hakkından yoksun bırakılamayacağı kayıt altına alınmıştır.

10. 6328 sayılı Kamu Denetçiliği Kurumu Kanunu’nun “Kurumun görevi” başlıklı 5 inci maddesinin birinci fıkrası; “Kurum, idarenin işleyişi ile ilgili şikâyet üzerine, idarenin her türlü eylem ve işlemleri ile tutum ve davranışlarını; insan haklarına dayalı adalet anlayışı içinde, hukuka ve hakkaniyete uygunluk yönlerinden incelemek, araştırmak ve idareye önerilerde bulunmakla görevlidir.” şeklindedir.

11. 5632 sayılı Milli Kütüphane Kuruluşu Hakkında Kanun’un 2 nci maddesinde; “Milli Kütüphane; milli kültür araştırmalarına mümkün kılmak, bu maksada elverişli bütün eserleri ve vesikaları bir araya toplayarak esaslı bir merkez vücuda getirmek ve aynı zamanda her türlü ilim ve sanat çalışma ve araştırmalarını kolaylaştırmakla görevlidir. Bu görevlerini yerine getirmek üzere Milli Kütüphane lüzumlu göreceği eserleri ve vesikaları satın almaya veya başka yollarla sağlamaya ve bunların tasnifi, muhafazası ve genel istifadeye arzı için gerekli her türlü tesisleri ve vasıtaları satın almaya veya yaptırmaya yetkilidir.” düzenlemesi,

11.1. Aynı Kanunun üçüncü maddesinde: “Milli Kütüphane hizmetlerinin ne suretle yerine getirileceği Milli Eğitim Bakanlığınca hazırlanacak bir tüzükle tesbit olunur.” düzenlemesi yer almaktadır.

12. 06/10/2010 tarih ve 27721 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren Milli Kütüphane Hizmetlerinden Yararlanılmasında Uygulanacak Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin “Kütüphaneden yararlanabilecek kişiler” başlıklı 5 inci maddesinde; kütüphanecilik hizmetlerinde kullanılan mekanlardan; akademisyenler, kamu çalışanları ve emeklileri, bir meslek odası veya baroya kayıtlı meslek sahipleri, yazılı veya görsel basın mensupları, üniversite ve yükseköğretim öğrencileri veya mezunları, Özürlüler İdaresi Başkanlığınca verilen görme özürlü kimlik kartına veya tam teşekküllü hastanelerden alınan görme özürlü olduğunu belgeleyen sağlık raporuna sahip görme engellilerin yararlanabileceği belirtilmiştir.

12.1. Aynı Yönetmeliğin “Kütüphaneye girmek için giriş kartı veya yazılı izin alınması” başlıklı 6 ncı maddesi ise: “(1) Kütüphaneden yararlanmak isteyen kullanıcılar giriş kartı veya Başkanlıktan yazılı izin almak zorundadır.

(2) Giriş kartı almak isteyen kişinin, kütüphaneye gelerek kayıt bölümüne başvurması, bağlı olduğu kurum veya kuruluştan alınmış kimlik belgesini göstererek, kullanıcı giriş formunu doldurup imzalaması gerekir. Başvuran kişinin dijital fotoğraf makinesi ile fotoğrafı çekilerek, kullanıcı barkod numarası ile bu fotoğrafını içeren giriş kartı kendisine teslim edilir.

(3) Üyelik koşullarını taşımadığı halde kütüphaneden yararlanmak isteyen kişilerin Başkanlığa yazılı olarak başvurmaları gerekmektedir. Başvuruları Başkanlıkça uygun görülen kişilere durumlarına uygun giriş kartı verilir.

(4) Kütüphanedeki konferans salonu, Yunus Emre Toplantı Salonu ve Sergi Salonu gibi mekanlarda düzenlenen kültürel, bilimsel ve sanatsal etkinliklerden yararlanmak için giriş kartı veya yazılı izin alınması gerekmez. Ancak bu salonlarda kültürel, bilimsel ve sanatsal etkinlik düzenlenmesi, Kültür ve Turizm Bakanlığının iznine bağlıdır.” şeklindedir.

B. Kamu Denetçisi Serpil ÇAKIN’ın Kamu Başdenetçisi’ne Önerisi

13. Kamu Denetçisi tarafından şikâyet başvurusunun eğitim hakkı ve bu hakkın engellenmesi kapsamında değerlendirilemeyeceği, bu nedenle şikâyetin reddi yönündeki öneri Kamu Başdenetçisi’ne sunulmuştur.

C. Hukuka ve Hakkaniyete Uygunluk Yönünden Değerlendirme ve Gerekçe

14. Şikâyetçi, 3 no’lu paragrafta açıklandığı üzere üniversite sınavına hazırlanmak amacıyla kendisi için bir giriş kartı düzenlenmesini talep etmektedir.

15. Milli Kütüphane Başkanlığının 11 ve 12 numaralı paragraflarda açıklanan mevzuat hükümleri çerçevesinde dünyadaki örnekler de gözetilerek kurulduğu, çeşitli türde el yazması, basılı yazma eser, süreli yayın, görsel materyal, ses ve video kaseti ile mikrofilm ve elektronik doküman ve benzerlerini bünyesinde barındırdığı, milli bir arşiv ve araştırma merkezi hüviyetinde araştırmacılara hizmet verdiği anlaşılmaktadır.

16. Milli Kütüphane bu çalışmalarını yürütürken oldukça geniş bir kitleye hizmet vermektedir. Örneğin, Milli Kütüphane bünyesinde görme engelliler için ilk özel bölüm 1955 yılında kurulmuş ve zaman içerisinde bu bölüm hem fiziki mekân hem de materyal bakımından güçlendirilmiştir. Bununla birlikte sadece görme engellilere hizmet veren bu bölümün daha da güçlendirilmesi gerektiği ifade edilmektedir (Ramazan Bakırcı, *Milli Kütüphane’de Görme Engellilere Sunulan Hizmetler ve Gelişmeler*, Bitmeyen Gece - Doç. Dr. Mithat Enç Anısına; 1.Ulusal Körler ve Kütüphanecilik Sempozyumu 16-17 Ekim 2007, Bilgi Dünyası, 2009, 10 (1), Ankara)

17. Araştırma ve çalışma yapabilmek için her yıl kapasitenin üstünde bir talep aldığı Kurumumuzca yapılan yazışma sonucunda da anlaşılmış olan Milli Kütüphane’nin işlevleri ile hizmet verdiği kitlenin büyüklüğü ve verdiği hizmetin gereklerinden ötürü, 11.1. nolu paragrafta yer verilen düzenleme gereğince Kütüphaneden yararlanabilecek kişilerin kurum tarafından çıkarılan yönetmelik ile belirlendiği görülmüştür. Söz konusu yönetmelikle kurum kapasitesinin etkin ve verimli kullanılması amacıyla daha nitelikli araştırma ve çalışma yapabilecek kişilerin kütüphaneden yararlanabilecek kişiler arasında sayıldığı anlaşılmaktadır. Bununla birlikte, Milli Kütüphane Başkanlığının bu mevzuat içerisinde belirtilmese de araştırma ve sınav çalışmalarında yardımcı olmak ve üniversite öncesinde Milli Kütüphane’yi tanıtmak amacıyla 12 nci (lise) sınıf öğrencilerine hizmet vermek amacıyla sınırlı kapasitesini de zorlayarak 88 kişilik bir salon (Piri Reis Araştırma Salonu) tahsis ettiği tespit edilmiştir.

18. Yukarıdan bu yana anlatılanlar, şikâyet başvurusunun iddiaları, idarenin konu ile ilgili açıklamaları, ilgili mevzuat ve tüm dosya birlikte değerlendirildiğinde; Milli Kütüphanenin bünyesinde barındırdığı eserler nedeniyle çok geniş bir kitleye hitap ettiği, ilgili mevzuatta kütüphaneden yararlanacak kişilerin yönetmelikle belirlenmesi noktasında idareye yetki verildiği, idare tarafından çıkarılan yönetmelikle kurum kapasitesinin etkin ve verimli kullanılması amacıyla daha nitelikli araştırma ve çalışma yapabilecek kişilerin kütüphaneden yararlanabilecek kişiler arasında sayıldığı, bu kapsamda lise öğrencilerinin kütüphaneden faydalandırılmamasının eğitim ve öğretim hakkına müdahale olarak nitelendirilemeyeceği, ayrıca lise 12 nci sınıf öğrencilerine hizmet vermek amacıyla salon tahsis edildiği, şikâyetçinin de karar tarihi itibarıyla kütüphaneden

faydalanabileceği dikkate alındığında, şikayetçinin tarafına giriş kartı verilmesine yönelik başvurunun reddine ilişkin idare işleminde hukuka aykırılık tespit edilemediğinden, **şikayetin reddi gerektiği kanaat ve sonucuna varılmıştır.**

D. İnsan Haklarına Uygunluk Yönünden Değerlendirme

19. T.C. Anayasasının "Kanun önünde eşitlik" başlıklı 10 uncu maddesindeki eşitlik ilkesinin, 13 üncü maddesindeki etkili başvuru hakkının ve 17 'nci maddesindeki hakları kötüye kullanma yasağının ihlal edildiğine dair herhangi bir bilgi ve bulguya rastlanmadığı gibi şikâyet konu olayda, Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi ile İnsan Hakları Avrupa Sözleşmesinde yazılı ve güvence altına alınmış olan başkaca bir insan hakkı ihlalinin tespit edilemediği sonuç ve kanaatine varılmıştır.

E. İyi Yönetişim İlkeleri Yönünden Değerlendirme

20. Günümüzde demokratik, modern ve katılımcı yönetim anlayışında idarelerden sadece hukuka uygun hareket etmeleri değil aynı zamanda iyi yönetim ilkelerine de uygun işlem tesis etmeleri beklenmektedir.

21. 28/03/2013 tarihli ve 28601 mükerrer sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Kamu Denetçiliği Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin "İyi Yönetim İlkeleri" başlıklı 6'ncı maddesinde "Kurum, inceleme ve araştırma yaparken idarenin, insan haklarına dayalı adalet anlayışı içinde; kanunlara uygunluk, ayrımcılığın önlenmesi, ölçülülük, yetkinin kötüye kullanılmaması, eşitlik, tarafsızlık, dürüstlük, nezaket, şeffaflık, hesap verilebilirlik, haklı beklentiye uygunluk, kazanılmış hakların korunması, dinlenilme hakkı, savunma hakkı, bilgi edinme hakkı, makul sürede karar verme, kararların gerekçeli olması, karara karşı başvuru yollarının gösterilmesi, kararın geciktirilmeksizin bildirilmesi, kişisel verilerin korunması gibi iyi yönetim ilkelerine uygun işlem ve eylem ile tutum ve davranışta bulunup bulunmadığını gözetir ve iyi yönetim ilkelerine uyar." hükmü yer almaktadır. Söz konusu Yönetmelik hükmünde yer alan ilkelerin kaynağını teşkil eden Avrupa Birliği Temel Haklar Şartının 41'inci maddesinde de iyi yönetim hakkından bahsedilmekte olup, benzer ilkelere Avrupa Parlamentosu tarafından kabul edilen "Avrupa Doğru İdari Davranış Yasasında da yer verilmiştir.

22. Söz konusu ilkeler yönünden yapılan değerlendirme neticesinde; idarelerden istenilen bilgi ve belgelerin süresi içinde ve gerekçeli olarak Kurumumuza gönderildiği, idarenin başvurulanla ilgili işlemlerinde kanunlara uygunluk, hesap verilebilirlik, makul sürede ve gerekçeli karar verme, kararın geciktirilmeksizin bildirilmesi **ilkelerine uygun davrandığı**, ancak idarenin, şikayet başvurusunun konuyla ilgili başvurusunu gerekçeli olarak reddetmesine rağmen, karara karşı başvuru yolunu göstermediği, bu nedenle iyi yönetişim ilkelerinde vurgulanan "karara karşı başvuru yollarının gösterilmesi" **ilkesine uymadığı** anlaşılmış olup, idarenin bundan böyle bu ilkeye de uyması beklenmektedir.

IV. HAK ARAMA ÖZGÜRLÜĞÜNE İLİŞKİN YASAL MEVZUAT

A. Dava Açma Süresinin Yeniden Başlaması

23. 14/06/2012 tarihli ve 6328 sayılı Kamu Denetçiliği Kurumu Kanununun 17 nci maddesinin sekizinci fıkrasına göre Kamu Denetçiliği Kurumuna, dava açma süresi içinde yapılan başvuru işlemeye başlamış olan dava açma süresini durdurmakta olup, 21 inci maddesinin birinci fıkrası

uyarınca başvurunun Kurum tarafından reddedilmesi durumunda, durmuş olan dava açma süresi gerekçeli Ret Kararının ilgiliye tebliğinden itibaren kaldığı yerden işlemeye başlayacaktır.

B. Yargı Yolu

24. 2709 Sayılı 1982 Anayasası'nın Temel Hak ve Hürriyetlerin Korunması Başlıklı 40 ıncı maddesinin ikinci fıkrasında, "Devlet, işlemlerinde, ilgili kişilerin hangi kanun yolları ve mercilere başvuracağını ve sürelerini belirtmek zorundadır." hükmü yer almakta olup, 6328 sayılı Kamu Denetçiliği Kurumu Kanununun 20'nci maddesinin ikinci fıkrası uyarınca, ilgili idarenin işlemine karşı 60 günlük dava açma süresinden varsa arta kalan süre içinde Ankara İdare Mahkemesine yargı yolu açıktır.

V. KARAR

Yukarıda yer alan gerekçeler ve dosya kapsamına göre **ŞİKÂYETİN REDDİNE**,
Kararın **şikâyet başvurusuna ve Milli Kütüphane Başkanlığına** tebliğine,

Türkiye Cumhuriyeti Kamu Başdenetçisi'nce karar verildi.

e-imzalıdır

M.Nihat ÖMEROĞLU
Kamu Başdenetçisi